

Jeremy Bentham

Sturen op Geluk voor I&W

Akshaya de Groot

Jeremy Bentham ins
tituut

voor Beleid & Geluk

Een klein beetje sentiment

- ▶ Mijn vader, Henk de Groot (1928 - 2018), werkte bij Rijkswaterstaat.
- ▶ Later was hij verantwoordelijk voor het 1^e *integrale* Meerjaren Plan Personenvervoer.
- ▶ Ik was trots dat hij als 'techneut' die overstap maakte.
- ▶ 'Verkeer en vervoer' bleef zijn terrein en ik heb zo indirect van allerlei aspecten een beetje geproefd.
- ▶ Dat ik mij later bezighield met 'geluk en beleid' vond hij lange tijd maar een raar onderwerp.
- ▶ Tegen het eind van zijn leven begon hij er langzaam aan te wennen dat het echt een 'beleidsmatig' onderwerp kon zijn...

Impressie van mijn vakgebied: van geluksonderzoek naar beleid

Sturen op Geluk – wat ga ik vertellen?

- ▶ NL gaat van sturen op welvaart naar “sturen op brede welvaart”

Sturen op brede welvaart = **sturen op welzijn/wellbeing**

- ▶ Wat ik zal bepleiten = **sturen op geluk/subjective wellbeing**

- binnen de context van welzijn
- op basis van onderzoek
- én (beleids)verbeeldingskracht

- ▶ Ook geef ik voorbeelden van **veranderende afwegingen** op basis van sturen op geluk uit het domein van I&W

- ▶ Maar eerst... **I & W stuurt allang op geluk !**

“I & W stuurt al op geluk ???”

- ▶ Ja, want *grosso modo* is beleid gebaseerd op de **aanname** betere mobiliteit —> meer welvaart —> meer geluk
- ▶ We komen er steeds meer achter dat het 2^e deel van deze **aanname niet klopt:** meer welvaart —> meer geluk ??
- ▶ Nu komt er een nieuwe aanname als basis voor beleid: betere mobiliteit —> meer welzijn —> meer geluk
- ▶ Maar het is weer: **een aanname**

Maar klopt die **aanname** wel?

- ▶ Welzijn is namelijk “heel veel dingen”
- ▶ Bijvoorbeeld: groen, veiligheid, inkomen, extra tijd, status, goede relaties, een levenspartner, beweging, woning, gezondheid, vrijheid, meebeslissen...
- ▶ Zijn die echt allemaal even belangrijk? Willen we niet weten welke daarvan het meest belangrijk zijn?
- ▶ Dan moeten we niet kijken naar de invloed van mobiliteit op welzijn (de optelsom), maar naar de invloed op **geluk**

Hoe meten we welzijn?

Objectief welzijn
kun je van buitenaf meten

- Opleiding
- Inkomen
- Woning
- Afstand van XYZ
- Reistijd
- Vervoersmiddel
- etc.

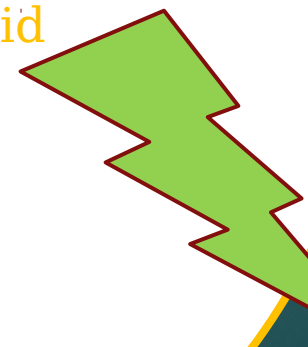
Subjectief welzijn
kun je alleen van binnenuit meten

Geluk,
m.n. gemeten als

- Levenstevredenheid

Maar hoe tellen we dit bij elkaar op ???

Terwijl DIT is waar het om draait

Zomaar wat voorbeelden

Persoonlijk

- ▶ Invloed van inkomen (voorbij modaal) héél gering
- ▶ Promotie? Een jaar later geen invloed meer
- ▶ Fijne levenspartner? Invloed blijft! Relatief groot, want 0,5 punt op de 10.
- ▶ Leeftijd: U-vorm = hoogtepunt van je carrière, minste geluk
- ▶ Werkgeluk? Beetje invloed. Maar er is ook: levensgeluk -> werkgeluk!
- ▶ Werkloosheid? Ongelukkiger. Maar vrijwilligerswerk verzacht.

Mobiliteit

- ▶ **Forensen** maakt minder gelukkig
- ▶ Daarbij vrijwel geen verschil tussen **auto en OV**
- ▶ **Fietsen en wandelen** maakt wel verschil in geluk (én gezondheid)
- ▶ **Groene en schone woonomgeving** heeft enige invloed op geluk
- ▶ Grotere woning minder belangrijk dan **goede band met de buurt**
- ▶ **Platteland** is gelukkiger dan stad (maar...)
- ▶ **Vervoersarmoede?** Negatieve invloed op geluk zeer plausibel. Maar helaas niet gemeten en mogelijk is de invloed *in verhouding tot andere invloeden op geluk* beperkt.

Maar nu eerst...

- ▶ Er is altijd te weinig onderzoek (óók op andere beleidsgebieden, ook bij andere invalshoeken als economie of milieu)

Daarom:

- ▶ Je hebt **heuristieken** nodig — die ga ik zo geven.
- ▶ Je hebt een **infrastructuur** nodig (statistiek en onderzoek), toegespitst op I & W / mobiliteit en *geluk* — die moet I & W in de toekomst zelf gaan maken

Heuristiek 1: **de 123-** **theorie**

▶ Alle oorzaken van geluk vallen in drie groepen:

1. In de 1^e persoon = innerlijke, psychologische oorzaken, levensvaardigheden, mentale gezondheid
2. In de 2^e persoon = tussen mensen, relaties, goede verstand-houding, communicatie, meepraten, eerlijke verdeling (ethiek en moraal)
3. In de 3^e persoon = materiële zaken, economie, infrastructuur, vervoer etc.

De invloed van 3 is beperkt en vaak overschat. **Maak de invloed van 3 optimaal door ook na te gaan hoe je daarmee 1 en 2 kunt beïnvloeden.**

Heuristiek 2: **MKBA** vanuit geluk

*Voor verdieping en literatuur, zie het ESB-artikel dat je na afloop ontvangt:
“Geluk zou centrale rol in Monitor Brede Welvaart moeten vervullen”*

- ▶ **Geef minder geld (en beleidsaandacht)** aan zaken die niet tot nauwelijks aan geluk bijdragen.

Vooral niet, wanneer die toch al veel kosten.

- ▶ **Geef meer geld (en beleidsaandacht)** aan zaken die zeker of zeer waarschijnlijk tot geluk bijdragen.

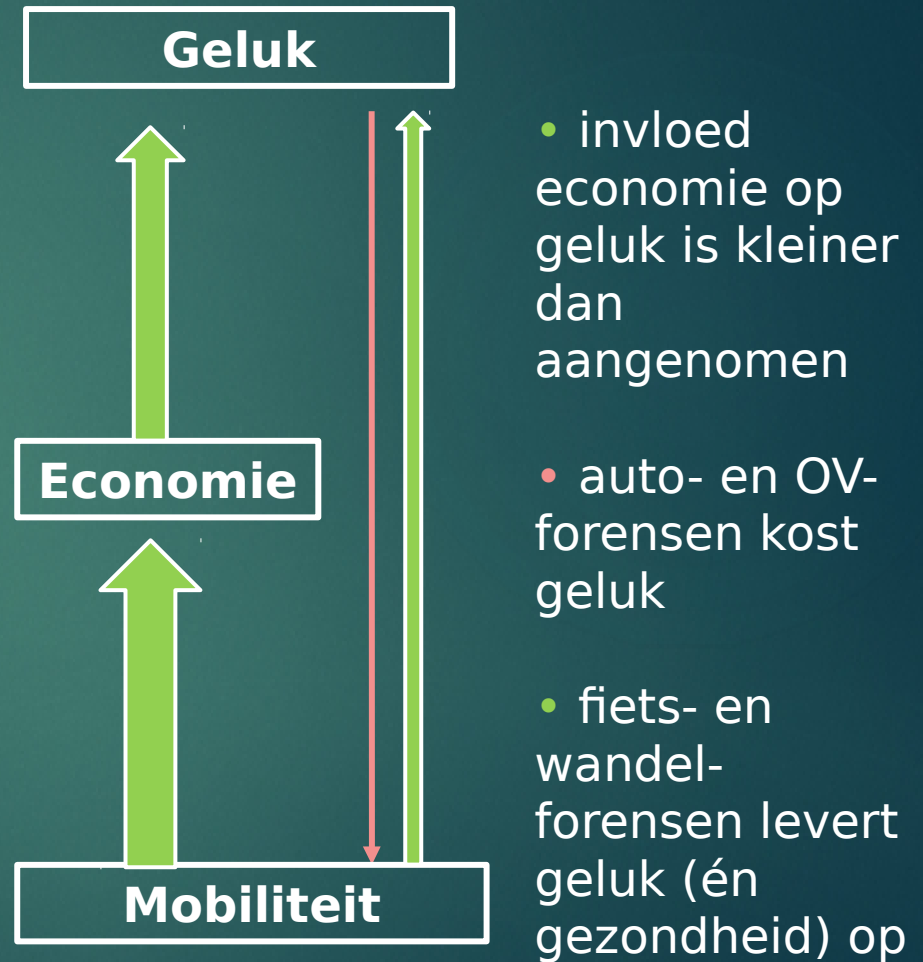
Vooral, wanneer die toch maar weinig kosten.

Maak dit *van jaar tot jaar* scherper en beter meetbaar, dan zal vanzelf **de bijdrage van I & W aan ons geluk** jaarlijks groeien 📈

(M)KBA-model 'oud'

*(M)KBA-model in termen van
geluk*

Dit is natuurlijk sterk vereenvoudigd, het laat goed het verschil in benadering zien.

Heuristiek 3: Kies **perspectief** **geluk**

- ▶ **Ook zonder cijfers kun je vragen:**

- wat betekent dit (beleid) (waarschijnlijk) voor het geluk van... bestuurders, kinderen, ouderen, dementerenden, mensen met een handicap, mensen met een hoger of lager inkomen etc.

Bekijk het allereerst uit hun ogen, plaats je in hun situatie!

Ga daarna cijfers zoeken.

Suggestie (net verschenen in 2020):

TRANSPORT AND CHILDREN'S WELLBEING

Edited by OWEN WAYGOOD, MARGARETA FRIMAN,
LARS OLSSON AND RAKTIM MITRA

Heuristiek 4: We zijn al **gelukkig**

- ▶ Dit betekent vooral dat 'hoger', 'groter', 'verder weg' en 'sneller' nog slechts minimale gelukswinst opleveren, waarschijnlijk zelfs geen.
Hetzelfde geldt voor veel, zo niet de meeste nieuwe technologie.
En als dit soort investeringen ook nog heel duur of riskant is...
- ▶ **Gelukswinst** zit hem vooral in alledaagse, menselijke dingen: groen, verbinding, kans om van het leven te genieten, en van elkaar... — en vooral voor mensen die hier minder van hebben.

N.B. Ze zijn misschien 'klein', maar worden wel heel vaak *herhaald*.

Beleids verbeeldingsoefening

want alleen (geluks- of ander) onderzoek is niet genoeg

- ▶ Stel burgers in woonwijk centraal (alle leeftijden, hoedanigheden)
- ▶ Dicht op elkaar (noodgedwongen), maar niet altijd in de stad
- ▶ Denk vooral vanuit wonen en (steeds meer) thuiswerken, minder winkels en dicht bij huis recreëren: zie **dagelijks vervoer mede als recreatie!**
- ▶ Forensen met fiets en voet — e-bike (een van de weinige nieuwe technologieën met veel gelukswaarde!) bepaalt actieradius.
- ▶ Duurzaam en gezond, **vervoer dat uitnodigt tot beweging!**
- ▶ Minder auto's en parkeerplaatsen, dus ook minder vaak een weg *tot aan de deur* (denk voorts aan: minder pakketbezorging met verzamelpunt): *hoe kunnen we die extra ruimte benutten?*
- ▶ Terzijde: soms wegen slopen – denk aan krimpgebieden – kan dat, hoeveel kost het? Of juist 'anders benutten' ??
- ▶ **Vervoer dat verbindt!** Vul in en werk uit: waarmee en met wie?

*Doe dit samen met: Ruimtelijke ordening, Volksgezondheid,
e.a.*

Nog een
suggestie:

(uit 2017,
in
opdracht
van de
gemeente
Amsterda
m)

“En als ik nu met iets *heel anders* bij I&W bezig ben?”

- ▶ Bijvoorbeeld: ontwerp snelwegen, aanbesteding kunstwerken, verkeersveiligheid, bevaarbaarheid waterwegen, dijkbescherming, regeling schippersbeursen, taakverdeling luchtverkeersleiding, vergunningstelsel taxivervoer...
- ▶ Waarschijnlijk is je werk dan net zo belangrijk. En ook dan kun je op basis van dit verhaal gaandeweg proberen **de effecten op geluk steeds beter in kaart te krijgen**: wie raakt het, en in hoeverre gaan ze er echt op vooruit (of achteruit)? Koppel dit aan de kosten.

Toegift: invloeden op geluk

- ▶ Werkgelegenheid (maar ook vrijwilligerswerk bij werkloosheid)
- ▶ Geen armoede, geen schulden, geen financiële zorgen
- ▶ Welvaart (mits effectief aangewend in de richting van geluk)
- ▶ Veiligheid
- ▶ Relaties / gemeenschap / verbinding
- ▶ Vrijheid / autonomie / gevoel van regie / meedenken / participatie
- ▶ Beweging
- ▶ Groen
- ▶ Gezondheid
- ▶ Goede psychologen, ggz en jeugdzorg, en life coaches
- ▶ Geluksoefeningen/levensvaardigheden
- ▶ Mindfulness, meditatie
- ▶ Leefstijl/werkstijl: Minder perfectie (denk aan werkdruk, cijfers op school)
- ▶ Cultuur/omgang: zorg om elkaar, niet ophemelen wat géén geluk brengt etc.

Toegift: effectieve geluksoefeningen/ levensvaardigheden

- ▶ Zorg voor je lichaam
- ▶ Zet je in voor je doelen
- ▶ Cultiveer optimisme
- ▶ Versterk *flow*-ervaringen
- ▶ Geniet van het leven
- ▶ Dankbaarheid
- ▶ Wees vriendelijk
- ▶ Koester sociale relaties
- ▶ Probeer te vergeven
- ▶ Tob niet en vergelijk niet
- ▶ Omgaan met tegenslag (veerkracht)
- ▶ Praktiseer geloof of spiritualiteit (betekenis)
- ▶ Mindset (juiste gedachten / interpretaties)
- ▶ Benut je sterke eigenschappen (vooral levenslust, hoop & liefde)
- ▶ Meditatie
- ▶ Mindfulness
- ▶ Compassie

- ▶ De ideeën en inzichten uit deze quiz zijn vrij en we vinden het fijn als je die gebruikt en verspreidt.
- ▶ © Maar het copyright van de presentatie berust bij het Jeremy Bentham instituut voor Beleid & Geluk en bij drs. Akshaya de Groot.
- ▶ Contact: akshaya@jeremybenthaminstituut.nl